

DIA INTERNACIONAL DE LA INFERMERIA

Entrevistes

Amb afany de fer camí en la visibilització de les dones, hem entrevistat a referents en diferents àmbits. Avui us presentem l'entrevista fet a Núria Terribas, jurista. Agraïm el seu compromís amb Blanquerna i la seva disponibilitat, tot i la forma en que la pandèmia ha impactat en les seves agendes.

Núria Terribas i Sala

Jurista. Especialitzada en bioètica. Directora de la Fundació Víctor Grifols i Lucas i de la Càtedra de Bioètica de la Uvic-UCC. Vicepresidenta del Comitè de Bioètica de Catalunya i membre de diferents Comitès d'Ètica Assistencial a Catalunya.

Sovint es valora als professionals per les seves habilitats tècniques. Això també passa en l'àmbit de la salut. Però quan es tracta de tenir cura, com es fan visibles i valuosos els principis ètics infermers?

Crec que és essencial en la tasca del tenir cura, que les habilitats tècniques vagin en paral·lel amb les aptituds i sobretot actituds ètiques. Una infermera no ho serà mai del tot si a més de ser molt bona en les pràctiques que requereixen coneixement i expertesa, i dominar molt la seva especialitat si escau, no l'acompanya també una adequada actitud de respecte cap a la dignitat de les persones, vers la seva autonomia, posant en valor la biografia i valors de la persona a la que s'atén, considerant-la com un ésser únic i irrepetible, com som tots i cadascun de nosaltres i com ens agradaria ser tractats. Aquests elements no haurien de ser només tributaris de les professionals de la cura sinó de tots aquells sanitaris que dediquen la seva vocació a tractar les persones, però en la infermeria és encara més rellevant perquè **la mateixa tasca del "cuidar" hauria d'anar més enllà de la tècnica de les cures.**

Considerem que una formació sòlida en bioètica ajuda a fer un millor abordatge quan es fa cura d'una persona vulnerable. Tenint en compte que les persones són individuals i diferents, els objectius terapèutics han de variar en les diferents persones? Perquè la gent se sent més còmoda en la sistematització de les decisions?

Per descomptat que una sòlida formació en bioètica seria desitjable i ben segur que ens aportaria professionals amb un fons humanístic essencial, a més d'una bona preparació tècnica indispensable. Avui impartim formació en bioètica en infermeria però segurament no en el format i amb la transversalitat amb la que seria desitjable durant el grau.

Si parlem de persones vulnerables, cal tenir present que de fet ho són totes quan tenen problemes de salut i les hem d'atendre. La mateixa manca de salut comporta vulnerabilitat, que no cal confondre amb haver de tenir actituds de "paternalisme benevolent" sense considerar la persona. Amb tot, és obvi que hi ha situacions i contextos de molta més vulnerabilitat atès que s'hi afegeix la dependència, l'edat avançada, la pèrdua de competència cognitiva, les dificultats socials i econòmiques, la manca de xarxa de suport familiar i social, etc. Es fa evident doncs, que no podem tractar de la mateixa manera a cada persona que té un context de "vulnerabilitat" diferent. Hem de tenir protocols, guies i orientacions, per donar també seguretat a les professionals, però això no pot fer defugir **la responsabilitat d'ajustar la tasca de la cura a cada cas i adaptar-la a les necessitats de la persona.**

El curar i el cuidar no són tasques mecàniques que puguem escriure en un llibre d'instruccions i amb uns algorismes fixes per a la presa de decisions, inamovibles. Cal ser flexible i tenir l'habilitat d'identificar a qui tenim davant i com és millor afrontar cada situació, sobretot pensant en el benestar de la persona i en el respecte a la seva dignitat i autonomia. Marcar-se nostres terapèutics, ser capaç de revisar pautes i decisions prèvies quan esdevenen fútils, o no iniciar mesures que sabem maleficients per la persona, informant i contrastant el parer amb la persona atesa i/o del seu entorn, són actituds exigibles d'un bon professional.

La bioètica ens dona eines per aplicar-les a l'àmbit de la salut. En aquest sentit què s'ha fet bé i què podríem millorar respecte a l'actual crisi sanitària?

Precisament la crisi sanitària que estem vivint amb el COVID-19 ens ha posat de manifest moltes d'aquestes qüestions. Vulnerabilitat seria el que millor definiria el sentiment general de la població i de tot el sistema. Un microscòpic virus ha capgirat totalment les nostres vides, ha alterat del tot el funcionament del nostre sistema de salut, ha posat al límit als professionals sanitaris i als gestors que han hagut de fer mans i mànigues per multiplicar els recursos de crítics, ha generat solidaritat i col·laboració ciutadana, empresarial, etc. Fins i tot el sentiment de por i angoixa ha planat sobre tota la ciutadania, en especial les primeres setmanes, que de manera gairebé "militar" ha assumit una limitació de drets fonamentals com mai haguéssim pensat que fos possible.

Alhora, ha fet aflorar molts elements positius, amb especial èmfasi en els col·lectius professionals de la salut que han hagut de fer front a la pandèmia al costat dels afectats des del minut zero, sense escatimar hores i esforços, alhora que els ha fet patir moltíssim. L'aïllament al que el virus obligava a sotmetre als malalts ha generat en els hospitals, en els centres d'atenció primària, a les residències i en les atencions a domicili un espontani sentiment de compassió, empatia, solidaritat, confiança, per suplir l'entorn de suport del pacient, que per força era inexistent, i per donar escalf i confort, tot i la situació crítica. En definitiva, hem viscut "humanitat". **En aquest rol, infermeria ha tingut i està tenint encara un paper cabdal que tothom reconeix... però cal una pandèmia per a que aquests valors ètics es posin de manifest?** Els hem visibilitzat ara de manera més clara, però es mantindran quan tot torni a la pretesa normalitat? Això seria el desitjable i un dels efectes positius d'aquesta crisi, si és que en té algun.

La bioètica s'ha posat de manifest en tantíssimes decisions durant la pandèmia que gairebé els que ens hi dediquem, hem fet també "hores extra": prioritització dels recursos que eren limitats, acompanyament al final de la vida, seguretat dels professionals, riscos del desconfinanament, proporcionalitat en la limitació dels drets de les persones, etc. Una bioètica imprescindible que ja era present en els nostres centres de salut i en el bon fer de molts professionals, però que hauríem d'aconseguir que tots els seus valors i principis s'interioritzessin com un element essencial del tenir cura.

Testimonis d'estudiants

Llevaba días en casa con mi antiguo contrato de pocas horas en un servicio "limpio" de COVID. Veía compañeros en situaciones duras y llame para ofrecer mi ayuda. Estaba decidida. Así fue como un martes me llamaron. Empecé en la nueva UCI, creada para COVID y recién estrenada. Allí encontré compis conocidos y una buena amiga, que al verme me dijo "tranquila vamos juntas". Tenía miedo, era una sensación extraña. Me explicaron cómo vestirme paso a paso, tardé 15 minutos. Note que alguien escribía mi nombre en mi espalda y no entendía el porqué; en seguida pude comprobar que era necesario ya que una vez dentro, con esos trajes no nos reconocemos unos a otros.

Así entré en la UCI, todos corrían, todo era blanco, todo nuevo, mil sonidos, cables y empecé a sudar y a notar que me faltaba el aire con tanto plástico, las gafas me apretaban toda la cara y las dos mascarillas me obligaban a respirar mi propio aire. Cerré los ojos, respiré, los abrí y vi un paciente mirándome. Fui hacia él. Me miró. Lloraba. Me presenté y al instante conectamos de una forma especial. "Mario si necesitas algo mueve la mano; estaré pendiente de tí". Estaba recién extubado y noté que buscaba mi mano. Le dije "estoy aquí, eres un campeón y ahora sólo concéntrate en respirar". Me miró: "Lo haré porque quiero volver a ver a mi familia". Yo quería llorar. Tuve que irme porque debíamos pronar a Jorge, otro paciente que no podía respirar.

Al terminar mi turno me di cuenta que todos los pacientes eran más jóvenes que mi madre. Salí llorando, no podía respirar. Me ofrecieron confinarme en un hotel. Esa misma noche fui directa allí. Lo más difícil sería decirle "mama me voy a un hotel porque yo no quiero ponerte en peligro". Más de dos meses estaré aquí, sin verla, sola. Salía de mis guardias llorando de impotencia.

Cada momento libre que he tenido, he visitado a Jorge, el paciente que pronamos el primer día, y que ya está en planta, después de mucha lucha. O a Javier, que durante su ingreso en la UCI no quería que lo tocara para no contagiarme él a mí. Esto ha sido la energía que me ha ayudado a seguir adelante durante todos estos días.

Sigo confinada en el hotel y me pregunto, ¿cómo aguanto con el EPI, con esta carga emocional y física cada día? La respuesta la tienen Mario, Javier, Jorge... que me hacen seguir, porque de ellos recibo más de lo que doy, me dan las fuerzas para superar cada día, cada uno de ellos da sentido a mi trabajo. He pasado ansiedad, me ahogaba, emocionalmente es muy duro ver que se te va una vida de las manos y no puedes hacer nada. Llegas al hotel y no descansar porque te duele cada parte del cuerpo. Y hay que seguir porque la carga de trabajo, de estudio no ha bajado y ves que no rindes, que es una cuesta que parece que no puedes subir. Necesitas apartar lo que crees que ahora mismo no es vital.

Me pregunto si el COVID 19 me ha cambiado. ¿Tiene alguna parte positiva? Mi respuesta es SI. He conocido a alguien muy especial, hemos hecho EQUIPAZO, sin ella en mí día a día no hubiera podido. Tengo una sensación agri dulce porque juntas hemos ganado al COVID, juntas hemos llorado, reído, hemos estado sin pedir nada. Podría explicar mucho más, pero lo importante es que ahora soy otra persona. Gracias COVID por sacar una parte nueva de mí. Y gracias por recordarme que este es el camino que quiero seguir: cuidar a las personas.

Tere Bernal Guzmán, 2n infermeria

Reflexions infermeres

Dia de la Infermera

El d'enguany, té més sentit que mai... Un Dia Internacional enmig d'una pandèmia mundial. I quin sentit té? Enfocant la realitat actual, es posa en evidència la força de les infermeres, sobre el terreny, al costat dels malalts, guiant els estudiants. I quin sentit ha de tenir? Posar en evidència que el terreny de la infermera també és la gestió, també és la investigació. Potser no cal reivindicar, sinó ocupar! Ser-hi!

Cristina Olivé Andrados, infermera i professora

Qui ho havia de dir, que aquest que havia de ser l'any de les infermeres, arribaria una pandèmia que ens posaria a totes a prova.

Al llarg de dos mesos tota la població ha reconegut la nostra professió, i els nostres estudiants han hagut de fer un salt en caiguda lliure al món laboral. Després d'aquesta gran experiència, que ens ha fet a totes més grans i més fortes, puc dir que estic orgullosa de tots aquests nous infermers i infermeres i que ha quedat demostrat que sí, que aquest és el nostre any.

Felicitats infermeres!!

Mar Martí Ejarque, infermera Hospital Sagrat Cor

Un agraïment especial a totes les persones que han col·laborat en l'organització d'aquesta celebració del Dia Internacional de la Infermeria:

Equip de la Biblioteca de la FCS Blanquerna
Neus Fajás
Cristina Olivé
Rosa Navarro
Isabel Pérez
Pilar González